

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. III. 21. :: XXIII. évf. 9 sz. :: 20 lei

RTALOM: Három árja sir magában... — Vezérkari
trék: Marcus Mihály dr., Filotti Zamfir. — Molnár
enc angol lorditéjának éles levélváltása G. B. Schaw-
a „Zenélő angyal“ előszava miatt. — Kvartett...
lágítási effektusok szerepe egy gyermektartási per-
n). — Nimic numai cade... (Ahogy kinéztek és ahogy
gtek a „Művészklub“ tagjai). — Egy női Reb Me-
them Cziczeszbeiszer szörnyű átkozódásai. — Hang-
ró: Felakasztotta magát a nagybögője hurjára. Csár-
ir, akit embernek fotografálnak. A milliomos felesége,
nt salon-szocialista. — Timișoarai feltaláló a világ-
utján. (A színes film bánáti eredete). — Érdeklí-
lán... — Egy mai házasság története. — Asszonyok a
idzs-viharban. — Mindenről mindenkinek: Szavak,
idzsviharak... — Mindenekelőtt a történelem beszél, stb., stb.

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

A R A D,
Bulev Regina Maria

Timișoara
csütörtök, március

22

Arad
péntek, március

23

SZIGETI JÓZSEF

a világ egyik legnagyobb
hegedüsének egyetlen

hangversenye.

Jegyek 60—150 lejig SÁNDOR FERENCZ-nél.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Tavaszi öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel, Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köz-tisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. Coșca 2.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nynda: Buevardul Regee Ferdinand 5.

Timișoara-i kiadóhivatal: Strada Eugen de Savoya 12

XXIII. ÉVF. 9. SZ.
1934 MÁRCIUS 21.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatall megbizot-
tak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Három árja sir magában...

(Berlini levél a szerkesztőhöz)

Az árjaparagrafus körül a legkomplikáltabb szituációk fejlődnek ki Németországban. Rendkívül érdekes és mulat-
ságos annak a híres berlini egyetemi tanárnak az esete, akit
a német kormányzat nem tud meneszteni, annak ellenére,
hogy ez a világhírű tudós, az archeológia nemzetközi tekin-
télye kétségtelenül és bevallottan zsidó. Sőt! Ez a ragyogó
ember mindennap megcsinálja azt a viccet, hogy előadásait
a berlini egyetemen a következő szavakkal nyitja meg:

— *Hölgyeim és uraim, mai órámot megkezdem. Fi-
gyelmeztetek mindenkit arra, hogy zsidó vagyok. Akinek
nem tetszik, íthagyhatja az előadást..*

E professzor élettörténete és ez élettörténet tanulsága
a legvéresebb szatira a német hatóságok faji örülete ellen.
Az archeológus régi, híres nemesi családból származik, soha
egyik őse nem volt zsidó.

A familia tele katonatiszttel, magasállású tisztvise-
lővel, az ősök zászlósurak voltak, junkerek, sőt
fejedelmek, császárok hű emberei. A családról a
legkitünőbb történetírók irtak már könyveket, me-
lyeknek tendenciája az volt, hogy a szellemi és a
testi kiválóság ilyen tökéletes és változatlan örök-
lését generációk tucatjain át kevés német familia
tudja felmutatni. A német szellem, a német tehet-
ség reprezentánsai nyolcszáz esztendeje a familia
tagjai. Soha semmi baj nem volt felekezetük körül
sem. Luther fellépéseig katolikusok voltak, azon-
tul evangélikusok.

Ezerkilencszázhuszonháromban az archeológia profesz-
szora elhatározta, hogy áttér a zsidó hitre. Spontán, szabad
elhatározásból, meggyőződésből. A professzor kiválóan be-
szél héberül, jobban, mint a berlini hitközség első főrabija,

kisujjában vannak a zsidó szentkönyvek, a szokások, a hagyományok, a tanítások, a tradíciók. Hiába, akadnak ilyen extravagáns izlésű emberek! A professzor beleszeretett a zsidó hitbe, felrugott magamögött mindent és a zsidó vallás valamennyi követelményét teljesítve, felvétette magát az izraelita hitközség kebelébe. A metszők, a sebészek, a rabbik és az asszisztensek hetekig dolgoztak a professzor előkészítésén. Minden úgy is ment, mint a karikacsapás. Az árja archeológusból ortodox zsidó lett, aki minden reggel imaszíjat csavar a keze körül és kis börtökben a tizparancsolatot illeszti a homlokára. Nincs az a varsói csodarabbi, akinek a derék professzorban öröme ne telne.

Mindez gyönyörűen ment a köztársasági éra alatt. Senki sem érdeklődött más vallása iránt. Ha valaki zsidó akar lenni ötvenéves korában, az az ő dolga. Így vélekedtek a professzor fölöttesei. Eljött azonban a Hitler-éra, a zsidókat és a zsidószármazásukat kitették a hivatalokból, az egyetemekről és már éppen a professzorhoz akartak nyulni, mikor a kitűnő ember Hitlerre és a hitlerizmus apostolaira hivatkozott:

— Nem a vallás számít szerintetek, — mondotta — hanem a faj, a származás, a vér, a vérségi kötelek. Ha valaki öt generáción át evangélikus volt, de ti fölfedeztek valahol a távoli, hatodik generációban egy zsidó ősanját, az az ember menthetetlenül elveszett. Nekem minden őszám árja volt. Űk-apám a Rajna mentén vonultak be kacagánnyal a mellükön, szakállal az állukon és bunkósbottal a kezükben. Merjetez engem, az ősarját meneszteni!

...A professzor ma is állásban van. Érvélese előtt meg

Arad szenzációja!

Az új helyiségében megnyílt

„Textil Central“ **Németh István** „Textil Központja“

Ez alkalommal felhívom i. t. vevőközönségemet, tekintse meg kirakataimat és érdeklődjön továbbra is vételkötelezettség nélkül szükségleteinek beszerzése előtt, mert közismerten **olcsó áraimat továbbra is tartom.**

Óriási választék a következő árucikkekben: Női- és férfi szövet, selyem, vászon, damast asztalnemű, női és férfi fehérenemű, valamint az összes mosó árukban.

Feltűnően olcsó árak!

kellejt hajolni, mert hiszen százszázalékosan a mai német ideológiának megfelelően hangzottak el: A professor árja volt és árja marad, ha még háromszor is körülmetélik. Az imaszij, a péntekesti gyertyagyújtás, a kóser koszt és a hébernyelv dacára Hitlerék kénytelenek deferálni az ősök kacagánya, szakálla és bunkója előtt... Ez a történet, mit tagadjuk, a német rezsim ellen írott legsúlyosabb szatira. Előnye, hogy nem író, hanem az élet produkálta.

Apa és fiu

Sokkal tragikusabb történet a második, amely emberhalállal végződik. Egy Becker nevű híres berlini ügyvéd harminc évvel ezelőtt elkövette azt a hibát, hogy

izig-vérig árja származása dacára egy kívánatos zsidólányt vett el feleségül. A kívánatos zsidó lány meghalt abban a percben, mikor egy „korcsnak” adott életet, — hogy hitlerék nyelvén beszéljünk.

Az árja apa másodszor megnősült, most már egy kívánatos árja-lányt vett el feleségül és az egyéves fiut ez a második mama nevelte fel. A gyermek soha nem tudta meg, hogy anyja zsidó volt, azt hitte, hogy a hölgy, aki körülötte szorgoskodik, a tulajdon édesanyja. Minden nagyszerűen ment, a fiu letette az érettségit, az ügyvédi vizsgákat és belépett atyja irodájába. Mult év márciusában az ügyvédeknek szárszármazásukra vonatkozó eskü alatti nyilatkozatot kellett kiállítani. Tekintettel az esetleges hamis nyilatkozat várható következményeire, az ügyvéd felvilágosította a fiát a valódi helyzetéről. A fiu természetesen ezekután kijelentette a nyilatkozatban, hogy az anyja zsidó volt.

Egy hónappal később

az apa megkapta az ügyvédi praxis további folytatására szóló engedélyt, a fiu ellenben nem. Mindamellet érthető, hogy az öreg ügyvéd továbbra is foglalkoztatta irodájában, belső ügyek elintézésére a fiut. Mire ukáz érkezett az igazságügyminisztériumtól, hogy árja ügyvéd és zsidó ügyvéd nem

Azugai márciusi sör

dolgozhatnak együtt. Az apa kénytelen volt a fiut kikapcsolni minden munkából, kizárni minden tevékenységből.

Nem tudta megakadályozni, hogy pár nappal később a szerencsétlen fiatalember öngyilkosságot kövessen el.

A zsidó nőorvos

A harmadik árja-történet egy porosz katonatiszt körül játszódik le. Itt is zsidó származású volt az anya, de réges-rég áttért és a keresztény apa soha nem közölte fiával a valóságos helyzetet. A fiu aktiv katonatiszt volt, „Kürassier“, a Pour le Mérite-rend tulajdonosa, a háboruban egy repülő-század vezetője.

A békekötés után az orvosi fakultásra iratkozott be a katonatiszt. Orvos lett. Berlin egyik legkeresettebb nőorvosa. Hogy enyhe szóval éljünk: legnépszerűbb kürassierje.

Hitlerék alatt aztán minden kiderült és a volt katonatiszt, a híres antiszemita, a Pour le Mérite-rend tulajdonosa, ma a „Jüdischer Rundschau“-ban hirdeti orvosi praxisát a következő szöveggel:

„Berlin egyik legjobb nőorvosa, akit most zsidónak nyilvánítottak, kizárólag zsidók számára nőorvosi gyakorlatot folytat. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal továbbít, stb, stb...“

J—l.

Mindennemű könyv-
kötészeti munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, diszes és praktikus kivitelben

A. Mihailovicu

Arad, Kultur-palota.

Tavaszi angol és francia divatlapok érkeztek a „REVÜ“ SZALONBA

CSONT

elsőrendű uriszabósága, ARAD, Str. Eminescu 15.

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet“ hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Vezékari portrék

Arad politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági életéből. (Cikksorozat)

Tegnap még itthon volt, vagy talán ma délelőtt? — (ki tudja ezt nála megállapítani), de holnap már a fővárosban interveniál, elnököl a kamarában, járkál aradi és megyei ügyekben, holnapután ismét itthon van **Marcus Mihály dr.** és kedélyesen tarokkozik a román kaszinóban, de még gyakrabban: a megyeházán fogadja a segítséget kérő ügyes-bajos embereket.

Fotografus elé kellene állítani, ahogyan kilép a prefektus dolgozószobájából a fogadóterembe és várja az elébejárulók kívánságait. Derüs mosolya ritka szivjóságot árul el. Arcára kerül a segítniakarás jóleső biztatása. Nem jegyzi fel a panaszokat, hanem azonnal intézkedik. Szóbeli utasításokat, vagy telefonintézkedéseket kap az arra hivatott hatósági tényező a kérelemteljesítésre. A segítséget kérő mindjárt saját füleivel hallhatja, hogy Marcus Mihály híres jóindulata nem pusztá frázis, hanem komoly valóság.

Arad közönségének ritka szerencséje, hogy olyan férfit lát, aki a fővárosban, a miniszteriumok előtt érdekeire, mint Marcus Mihály. Mindhárom aradi szakkamarát megmentette. Ő és csakis ő verekedte ki három miniszteriumnál ezt a három fontos intézményt. Amikor tarsolyában hazahozta a szakkamarák megmentéséről szóló irást, mosolyogva mondotta: „Most mi vagyunk a legirigyeltőbbek egész Romániában.”

Tulzás nélkül állíthatjuk, hogy ez az irigykedés Marcus Mihálynak szól, őt irigylik, az ő tevékenységét, az ő tekintélyét, az ő puritánságát, amellyel a legnehezebb intervenciókat is sikerrel gyűri le. Tudják, hogy, amit Marcus Mihály dr. óhajt, az közös érdek, az országé, a városé és megyei lakosságé.

Amikor a liberális rezsim uralomra került, már „félő” volt, hogy Marcus dr.-t ott tartják Bucurestiben államtitkárnak. Félő volt, hogy Arad elveszti közvetlen kapcsolatát vele, a mindennapos érintkezést, amikor az „elnök ur” meghallgatja a panaszokat. Ilyenkor a pártvezér, a képviselő, a kamaraelnökhelyettese egyesül az emberrel és ez adja meg elsősorban a jogcímet ahhoz, hogy az emberek bizalommal

Bevásárlás előtt
tekintse meg

Szántó es Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **A R A D, Színházépület.**

és reménykedéssel járulnak elébe. A politikai vezérszerepet azzal a magasabbrendűséggel tölti be, hogy érzi az elhivatottságot, ami az élre juttatta.

Az egykori gyulai ügyvéd már az ottani körök megbecsülésével érkezett ide és ez a megbecsülés nemcsak a közéleti férfiúval szemben megnyilvánuló tiszteletté emelkedett, de szeretetté fejlődött ki. És ez a szeretet nem pazarlás, mert valóban arra érdemes férfiut sugároz körül.

Ez a halkszavu, csendes, finom ur tipusa a regati előkelő főtisztviselőnek. Tartózkodása azonban nem tekinthető ridegségnek, mert ez a passzivitás tulajdonképpen jóindulatu alaptermészetet takar el a felületesen szemlélő elől. Azt is mondhatjuk, talán ezt az alaptermészetet az állása miatt kénytelen el-kendőzni a nagy nyilvánosság elől. A lágszivü rendőrfőkapitány — nem egyezik össze a hivatala folytán megkövetelt magatartással. Pedig nem tévedünk: Filotti Zamfir ezt szeretné a leginkább játszani az életben. Mert képzeljük el, ha mint rendőrkesztor is, kifejezésre tudja juttatni jóságosan megértő modorát, hogyan, mily bőséggel tárná föl a szívét olyan pozícióban, ahol filantróp érzéseinek szabad utat engedhetne.

Kérkedhetünk a jó emberismeret tulajdonságával és és ennek köszönhetjük, hogy Filotti Zamfirt egyetlen mosolyából annak ismerjük, ahogyan ő saját magát is ismeri. Igazi urnak és konciliáns tisztviselőnek. Pedig a rendőrkesztornak nagyon kell ám vigyázni a szigorra és a vaskezre, amely ritkán mutatkozik együtt a jóindulattal. Mert sajnos, a mai a körülmények parancsoló szükségessége sokszor más intézkedéseket sürget, mint amilyeneket a szív diktál. És mégis: Filotti Zamfir mindig megtalálta azt az uri mértékletességeket, amivel rokonszenvesen megoldhatta a kényes és körülményes feladatokat. Milyen uri eréllyel lépett föl első kesztorsága idején a rendbontó szándékok ellen. Nem volt alarm és nem volt izgalom. Méltóságteljes komolysága higgadtan irányította cselekedeteit és a karhatalom végrehajtó tetteit. Még az ellenfelei sem vitathatják tőle, hogy fellépése nem a rendőrség erején alapszik, intézkedése sohasem a retorzió fegyvereit idézik, szavai annak tudatával hangzanak, hogy mindenki érdeke a rend, a polgárok elsősorban ügyeljenek rá. Csak nagyon a háttérben érződik intézkedéseinél az a szándék, hogy, ha szükség van rá: lépjen közbe a rendőrség. Mindent elsősorban a szó józanságán keresztül.

Az az erély, — ám mindenkor egyszermind tapintat, — amivel a Művészklub csufos működését megszüntette, idézi legujabban a közönség elé alakját. Megértette, hogy a kis existenciák kifosztása még akkor sem lehet létalapja egy ilyen jött-ment „club“ életének, ha azt történetesen valamilyen kiverkedett engedély biztosítaná. Ez az intézmény nem kívánatos Arad élete számára és punktum! Ez a „club“

nem nagyon jár közel az erkölcs határaihoz — tehát pusztuljon.

Amikor a kormányválság folytán a rendőrség vezetésében beállott változásról az első kombinációk felbukkantak, mint titkos óhajlás szerepelt Filotti Zamfir személye. Nagyon örülni kell annak, hogy az ő uri modora jelenti a rendőrség irányítását.

Molnár Ferenc

angol fordítójának éles levélváltása G. B. Shawval a „Zenélő angyal“ előszava miatt
(Az Erdélyi Élet eredeti tudósítása)

Nieholson & Watson, egy előkelő londoni kiadóvállalat kiadásában nemsokára megjelenik angolul *Molnár Ferenc „Zenélő angyal“* című regénye. Az „*Angel Making Music*“ Molnár első prózai munkája, amely Angliában megjelenik. A regény fordítója *Miss Peggy Barnwell*, a kiadóvállalat megbízásából levelet írt *Bernard Shaw*-nak és előszót kért tőle az első Angliában megjelenő Molnár-regényhez. Udvariashangu hivatalos levélben felkérte *Shaw*t, hogy írjon néhány sort bevezetőnek a *Hattyu*, *A festő*, *Az ördög*, *A vörös malom* és a *Liliom* szerzőjének a regényéhez és mutassa be *Molnár*t, mint prózairót az angol közönségnek.

Néhány nap múlva *Miss Barnwell* nyomtatott kártyát kapott a következő szöveggel:

„*Mr. Bernard Shaw* igen gyakran kap levelet, hogy írjon előszót kiadatlan könyvekhez és ezáltal elősegítse, hogy a könyvek egyáltalában kiadóra találjanak. Néha hozzáteszi a levélíró, hogy néhány szó is megfelelő. Ezek a levelek azt igazolják, hogy előszavai azért olyan értékesek, mert az irodalmi piacon a legnagyobb érdeklődéssel viseltetnek iránta az olvasók és azt remélik, hogy előszavai is fontos és tartalmas mondanivalót tartalmaznak. Ha várakozásukban csak egyszer is csalódnának, az egyszer s mindenkorra megsemmisítené előszavainak értékét. Tehát ha eleget tenne az Ön kérésének, hogy előszót írjon, ez többhónapos nehéz „*professional*“ munkát igényelne. Ebből világosan kitűnik, hogy legnagyobb sajnálatára nem állhat a levélíró rendelkezésére“.

4, Whitehall Court (130).

London, S. W. 1.

Erre a nyomtatványra fordítónő a következő levelet írta *Shaw*nak:

„Megkaptam a nyomtatott kártyát. Sajnálattal látom, hogy a nyomtatott kártya nem fedi a tényleget, amelyeket Önnel közöltem. A szerző, *Molnár*

Ferenc, nem az Ön nevének segítségével akarja könyvét kiadatni. Az előszót kérő levelet én már azután irtam Önnek, miután egy nagy kiadó cég a regény angol kiadási jogát megvette. Amit kértem, az csak olyan szivesség, amit írók megtesznek író társaiknak. Természetesen Önnek tökéletesen jogában áll elutasítani kérelmemet, de semmiesetre sem olyan sértő formában, ahogy tette. Ezt az eljárását én erélyesen visszautasítom. Az Ön nyomtatott kártyája olyan sértő, hogy meg kellett írnom ezt a levelet. — Peggy Barnwell“.

Erre a levélre két nap múlva válasz érkezett. Egy levelezőlap, minden megszólítás nélkül, de Bernard Shaw kezeirésével :

„Áldja meg az Isten (Bless you), hónapok óta egy levélre sem válaszoltam, rendszerint nem is látom őket. Az egész a titkárom tévedése, aki Önnek is egy ilyen nyomtatott sértést (printed insult) küldött el, amely megvéd engem attól, hogy én magam irjam le százszor és százszor ugyanazt. Kérem, fogadja legőszintébb sajnálkozásomat és nagyon örülnék, ha kérését megismételné. G. B. Shaw“.

A fordítónő újra megírta neki első levelének tartalmát, erre postafordultával megint egy zöld levelezőlap érkezett :

Ayot St. Lawrence, Welwyn, Herts.

L. & N. E R. 2¹/₄ miles.

Telegrams : Bernard Shaw Codicote.

Telephone : Codicote 18.

A nyomtatott cím alatt Shaw kezeirésével, megszólítás nélkül ez állt :

„Teljesen lehetetlen. Ehhez el kellene olvasnom Molnár minden munkáját, amelyekről én csak annyit tudok, hogy egyszer a Daly's Theatre bemutatta „A testőr“ vázlatát angol mosogatóvízzel felöntve. Ez ellen én annak idején tiltakoztam és felajánlottam, hogy én magam írok erről egy angol verziót. De különben is egy ilyen elnöki bemutatásszerű előszó (chairman's speech preface), amelyre felkér, halálosan unalmas lenne. Mondja meg Molnárnak, hogy írja meg saját maga az előszót (én is mindig így csinálom), mert ő ismeri legjobban munkáját. G. B. S.“

Az „Angel Making Music“ Bernard Shaw előszava nélkül fog megjelenni...

Pénzfelvételeire — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.
--

Kvartett...

Világítási effektusok szerepe egy gyermektartási perben — Két nővér szerelmi kalandja a bíróság előtt

(Cluj.) Szerelmi történetnek alig lehet nevezni ezt a esetet, amely most nyert végleges befejezést az ítéletábla előtt. Azt hisszük, hogy ehhez a kalandhoz éppen a szerelemnek van a legkevesebb köze, bár a per egy kis gyerek apaságának hevesen vitatott kérdése körül forgott.

Az ügy felperese L. Etel fiatal lány, amilyen a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett százával szaladgál Cluj utcáin. Ezeket a nőket a sűrű razziák sem tudják kiirtani, ott láthatók estefelé a Mátyás tér körül, kivilágított utcákon. kipuderezve és ruzszal a szájukon, az elmarathatatlan retiküllel a kezükben és várják a jószerencsét, a férfit, aki az aznapi vacsorát és a másnapi reggelit lehetővé teszi számukra. Ezek az állásnélküli teremtések, akik ma elhelyezkedni nem tudnak és becsületes munkával nem képesek megkeresni kenyerüket, már kora fiatalságukban rájönnek arra, hogy mosolyuk, az ölelésük — áru, amelyet a szerelem vásárán értékesíteni lehet.

Egészen stilszerű tehát az ügy bevezető akkordja, az első jelenet, amellyel ez a történet kezdődik. A Royal mozi előtt állt két fiatal leány, két nővér és feltűnő viselkedésükkel magukra vonták a figyelmet.

Mozival kezdődik ...

Arra járt véletlenül K. István, gyári tisztviselő, aki rövid gondolkozás után megszólította a lányokat. Az ismerkedéshez nem kellett sok teketória és ezért öt percen belül megtette a férfi ajánlatát, L. Etel nővérének, amelyben felhivta, hogy az egyik közel találkahelyre kíséresse el.

A felszólítás váratlanul visszautasításra talált, a kudarc azonban nem volt teljes, mert nővére helyett L. Etel vállalkozott arra, hogy a futó kalandba belemegy. A két leány együttesen elkísérte a fiatalembert a szóbanforgó házig, itt L. Etel követte a férfit, a nővére pedig a kapu előtt várta meg a lányt.

Amikor a pár rövid idő múlva visszajött az uccára, a fiatalember megállapodott a két nővérrel abban, hogy legközelebb újból találkozni fognak és akkor az egyik barátját is magával hozza.

Ez azonban csak a per későbbi folyamán derült ki, a gyermektartási keresetben egy szó sem volt a második találkáról, hanem L. Etel csupán az első összejövetelre hivatkozott akkor, amikor Gabriella nevű kislányának az apaságát akarta a bírósággal eldöntetni. Beadványában csak annyit említett meg, hogy a fiatalemberrrel egy alkalommal szoros együttlétben volt és ennek lett a gyümölcse a kislány, akinek tartásdíját most K. Istvántól követeli.

Az eset megdöbbentő részletei csak akkor derültek ki, mi-

kor a fiatalember megjelent a bíróságon és ott előadta védekezését:

— Nem tagadom, — mondotta — hogy a felperesnőt csakugyan egész közelről ismertem. Azt sem teszem vitássá, hogy a barátságot a mozi előtt kötöttük, sőt külön hangsúlyozni kívánom azt, hogy pár perces ismeretség után egyeztünk meg a kaland lebonyolításában. Bár ez az időpont beleesik az ugynevezett kritikusi zónába, mégis kétségbevonom, hogy a kislánynak én lennék az apja, mert bizonyítani kívánom azt, hogy L. Etel a kérdéses időben a legzüllöttebb, legfeszlettebb életmódot folytatta.

Négyen...

— Amikor ugyanis az első találkozást lebonyolítottuk, újabb találkozóban állapotunk meg és ezen alkalommal a megbeszélésünkhöz képest magammal vittem G. György barátomat is.

— Az előre megjelölt helyen várt ránk a felperesnő és a nővére is. Néhány pillanatig beszélgettünk csak egymással, azután, úgy ahogy voltunk, négyesben felmentünk a régi találkahelyre, ahol mind a négyen egy szobát kaptunk. Nekem ez alkalommal ismét Etel volt a partnernőm, barátom pedig a nővérét szórakoztatta.

— Az én véleményem szerint az a nő, aki életének legintimebb pillanatait másokkal óhajtja megosztani és négyes kalandra kapható, a szeméremérzetnek annyira hijjával van, hogy gyermekének apát nem is kereshet. Egymagában az a tény, hogy a két nővér velem és barátommal együtt egy szobában, bizalmas együttlétben volt, kizárja a lehetőségét annak, hogy engem a bíróság tartásdíj fizetésére kötelezzon.

— A dolog azonban ezzel még nincs befejezve, mert volt ennek folytatása is. Nekem ugyan sürgősen el kellett mennem és mert kevés időm volt, nyomban felöltöztem és elbucsuztam a társaságtól. Ott maradt azonban barátom, aki nagyon jól érezte magát a két nővér között. Kérem a bíróságot, hogy hallgassa ki ezt a fiatalembert, mert ez el fogja mondani, hogy nemcsak L. Etel nővérében, hanem az egész családban nagy szimpátiát keltett, ami abban nyilvánult meg, hogy nyomban távozásom után L. Etel vele is bizalmas ismeretséget kötött. Ez alkalommal az eset nyilvánossága csak L. Etel nővérének jelenlétében csucsozott ki.

Üzlet a gyerekekkel...

— Felvetem tehát a kérdést, hogy miért kereskedik a felperesnő éppen rajtam, amikor ugyanolyan joggal varrhatná az apaságot a barátom nyakába, hiszen a két eset között még csak egy negyedóra különbség sem volt. Tiltakozom az ellen, hogy egy ilyen nő részére a bíróság járadékot ítéljen meg, hiszen az eset körülményeiből egészen nyilvánvaló, hogy itt a szerelem üzletszerű üzéséről van szó, amelynek még csak nem is az a célja, hogy pillanatnyi előnyökhöz juttassa a nőt, hanem az, hogy egy gyerek megszülése árán állandóan visszatérő jövedelemben legyen része.

— Mostanában az efféle eset nem ritkaság és vannak nők,

akik egymásután szülik a törvénytelen gyerekeket és mindenik után más férfitől szedik a tartáspijat.

— Ez a megélhetésnek rendkívül kényelmes, de egyuttal veszedelmesen erkölcstelen módja, amelyhez nézetem szerint a bíróság ségédkezze nem nyujthat.

A férfi megdöbentö vallomását a tanuk mindenben alátámasztották, G. György fiatalember előadását száz százalékig megerősítette, de nem tagadta, a különös pásztoróra részleteit a felesesnö nővére sem.

L. Etel azonban nem adta fel a harcot ezekután sem, hanem továbbra is azon az állásponton maradt, hogy a kis Gabriella apjának K. Istvánt kell tekinteni.

— Nem tagadom mondotta — hogy amikor vele először találkoztam, csak kettesben voltunk. Ez a nap is beleszik a kritikus időközbe és állítom, hogy az első találkozó eredményeképen született meg később kislányom. Kétségtelen, hogy ezen alkalommal négyszemközt voltunk, tehát mindaz, amit a férfi az én feslettségemre vonatkozólag felhoz, ezzel az esettel összefüggésbe nem hozható.

— Teljesen közömbös az, hogy ezután az eset után én hogyan viselkedtem. Elvégre én nem voltam K. Istvánnal szemben hűségre kötelezve és őt akár már a következő órában is megcsalhattam mással. Teljesen közömbös én szerintem az, hogy a bebizonyított érintkezést követőleg a nő hogyan viselkedik és minthogy nincsen kizárva az, hogy az apaság előfeltételei már az első találkozás alkalmával megvalósultak, ezen az alapon kérem a tartásdíj megállapítását.

— Ami most már a második esetet illeti, nem tagadom, hogy ezen alkalommal négyesben voltunk. A szeméreméret hiányáról azonban ezzel kapcsolatban sem lehet beszélni, mert a kérdéses szoba, ahol tartózkodtunk teljesen be volt sötétítve, úgy hogy egyik párnák fogalma sem lehetett arról, hogy a másik mit csinál. Egészen más lett volna a helyzet, ha a villanyt felgyujtottuk volna. Ez azonban nem következett be.

— Beismerem azt is, hogy ugyanezen alkalommal G. Györggyel is barátságot kötöttem. Ezt azonban nem lehet terhemre felróni, mert akkor a legszörnyűbb kényszerhelyzetben voltam. Amikor ugyanis K. István eltávozott, barátja erőszakoskodni kezdett velem. Én ameddig lehetett, ellenszegültem, azonban nem mertem kiabálni és botrányt okozni, mert attól tartottam, hogy ha segílyt hívok, csak nekem lesz bajom a dologból. Félttem attól, hogy a találkahely tulajdonosa rendört vagy detektivet hív és így amikor láttam, hogy minden fáradozásom hiabavaló, kényszerűségből megadtam magam sorsomnak.

— Ezek a részletek egészen más világításban helyezik a dolgot s minthogy nem vagyok felelős olyan cselekedetért, amelyet kényszerhelyzetben követtem el, a második találkozót legjobb meggyőződésem szerint terhemre róni nem lehet.

— Tiltakozom az ellen, hogy engem züllött nőszemélynek állítsanak be. Ilyennek csak azt lehet tekinteni, aki a szerelmi ismerkedést üzleti forrásnak, megélhetési eszköznek tekinti, én

azonban büszkén állítom, hogy sem K. István, sem pedig barátja nekem semmiféle honoráriumot nem adtak. Én az ismerkedésért pénzt nem kértem tőlük, de nem is fogadtam volna el és szerintem egymagában ez a körülmény kizárja azt, hogy az én feslettségemet megállapítani lehessen.

A sötétben...

Ennek a védekezésnek nem nagy sikere volt, mert a járás-bíróság, majd a törvényszék az apasági keresetet egyaránt elutasították, még pedig azzal az indoklással, hogy eset körülményei a fiatal lány erkölcsi züllöttségére engednek következtetést.

L. Etel fölülvizsgálati kérelmével legutóbb foglalkozott a tábla, mely végső fokon helybenhagyta az alsóbíróságok döntését.

Az érdekes ítélet indoklása szerint közömbös az, hogy a találka színhelye be volt-e sötétítve és ott a párok láthaták-e egymást. A feslettséget egymagában az a tény megállapítja, ha egy nő a szeméremérzetét teljesen félretéve, mások jelenlétében bonyolítja le szerelmi ügyeit és nem lényeges ennél az a körülmény, hogy milyen világítási effektusokat használtak.

Az erkölcsi züllöttséget a tábla tehát már a találka körülményeiből bebizonyítottak látta és ebben a feltevésben még csak jobban megerősítette a kaland utójátéka, amelyre nézve nem fogadta el a nőnek azt a védekezését, hogy kényszerhelyzetben volt. A tábla szerint a felperesnő, ha akart volna, minden erőszakoskodásnak ellent tudott volna állni annál is inkább, mert hiszen nővére is ott volt és kétségtelenül segítségére sietett volna. Ilyen körülmények között a tábla megállapította, hogy a nő magatartása az erkölcsöket botrányos módon sérti és ebből okszerűleg lehet következtetni azt, hogy a kérdéses időpontban ban általában feslett életmódot folytatott. Közömbös tehát az, hogy a szerelmi négyest néhány nappal bizalmas kettes előzte meg, tehát azt sem kellett kutatni, hogy az apaság feltételei már az első alkalommal megvalósultak-e, vagy pedig ez csak később következett-e be?

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu (Weitzer-u.) 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, sejmek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. ooooooooo

Vidéki urinóknak legkényelmesebb, ha ruhájukat **Krebsz** festő és vegytisztítóhoz viszik közel a vilamoshoz és a vidéki autóállomással szemben Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók: v. Deák Ferenc-ucca 1.

Nimic numai cade...

Ahogy kinéztek és ahogy leégtek
a „Művészklub” tagjai

Furcsa. Azt mondják: nincs pénz, hogy szegénység van, hogy az uccán éhező koldusgyerekek kapaszkodnak a céltalanul futkározó emberek kabátjába, hogy a napokban egyik aradi kávéházban az éhségtől összeesett egy ember, hogy Arad számtalan csupaszfalú lakásában versenytnyögnek egymással a betegség és a nyomor, amíg a halál csendet nem parancsol. Mindezeket mondják. Vannak, akik tapasztalatból tudják, vannak, akik meggyőződtek róla, akik csak hallomásból ismerik ezt a nyomornak nevezett pestisnél is pusztítóbb epidémiát, akik nem hisznek benne és akik hisznek, de nem törődnek vele.

Mindezek azért jutottak eszünkbe, mert most sokat beszélnek arról a „Művészklubról”, amelyet a hatóságok egy rokonszenves határozattal elsöpörtek Arad életéből.

* * *

Bent folyt a játék. A husz, száz, ötszáz és ezer lejes zsetonok röpülnek a mezőkre osztott zöld asztal fölött. Egy földbirtokosnak nevezett ur négyezer lejt tesz fel a vörös színre. Tizenöt másodperc múlva elveszti. Ujabb négyezer lejt, most már a feketére, újabb tizenöt másodperc: elveszti. És így tovább változnak a színek, változnak a tizenöt másodpercek, a földbirtokosnak nincs szerencséje. Néhány perc alatt huszonnégyezer lejt veszített. Azután egy kezdődő paralízis gesztusával odadob a krupiernek ötszáz lejt, feláll, szó nélkül távozik.

Valamelyik külvárosi nyomorlakásban éppen most mérgezte meg magát egy munkanélküli.

* * *

A hölgy. A férje utazó. Most utazik. A felesége fent a klubban játszik. A szekrényből vette ki a fehéreneműk alá rejtett pénzt, amiből ruhát kellett venni a férjnek, a gyermeknek, mert bizony, már nagyon kopottak szegények.

„Tizenhatezer lejt, hátha nyerek hozzá valamit és akkor magamnak is vásárolok”,

És nyert.

Amikor éjfélkor hazament, ötszáz lejjel több volt a ridiküljében. Másnap ismét a klubban. A szerencse megfordult. Harmadnap, negyednap: vége a tizenhatezer lejtnek. A férj utazó. Kopott ruhájában robotol éjjel nappal. Éjszaka utazik,

Évtizedek alatt szerzett országos hírnév garantálja, hogy a lelegegánsabb, legjobb kivitelű férfi és női cipők készülnek megrendelésre

Várhoz László

cipőkészítő üzemében.
Arad. strada Bratianu

nappal üzletet csinál. Van otthon tizenhatezer lej, de hozzá akar gyűjteni valamit, mert az asszonynak is szüksége van néhány tavaszi holmira.

Lent az uccán egy hat éves gyerek könyörög: éhes vagyok, beteg az édesanyám, csak egy lejt tessék adni...

* *

Exportör. A rulett után jött a klubba. Bankot adott egész éjszaka. Negyvenhétézer lejt nyert. Beváltotta a zsetonokat. Begyűrte a pénz a zsebébe és megelegetetten ment le a lépcsőn. A kávéház bejáratánál még ég a villany. A kapu alatt friss péksüteményeket árulnak. Az uccán egy falábu koldus ül a hideg aszfalton. Éjszaka. A kolduson még felismerhető a fakult, szakadt azubbony. Sápadt, ványadt arccal könyörgő szemekkel néz fel az exportörre.

— Szegény rokkant vagyok...

— Rettenetes, még éjszaka sem hagyják békében az embert a koldusok!

Az exportör a háboruban is exportör volt.

* *

Valamikor kereskedő volt Aradon. Ugynevezett nagykereskedő. De Arad kereskedő társadalma egy operálta ki magából, mint ahogy az egészséges testből kivágják a beteg, fertőző daganatot. Egyenesen a börtönbe került. Most a klubba játszik. És nyer. Hogy miképpen csinálta, azt nem lehet tudni, de azt mondják, hogy minden este nyolc-tíz ezer lejt vitt el. Hogy mi a jelenlegi foglalkozása a klubtagságon kívül, azt kevesen tudják. Kétes üzletét a kávéházakban köti. Ott nyitja meg néha a zsebet, hogy megszámolja az egymásra rakott ezrestömeget. Ott sugnak bugnak ő és üzlettársai, csak akkor hallgatnak el, ha valaki ismeretlen áll véletlenül mögöttük. És este felveszi a sötétruháját: klubtag lesz.

A kórházba beszállítottak egy idősebb embert. Összesett sz uccán az éhségtől.

Ez a néhány eset, amelyet itt megírtunk, csak egy pár klubfigura jellemzés volt. De ezek a klubfigurák csak mellékalakok ebben a sokfelvonásos tragédiában. A főszereplő az ember, aki elé tükröt tartottunk: álljon elébe és nézze magát...

A hatóságilag engedélyezett

végkiárusítás

a GOLDHAUSBAN

még néhány hétig tart. Szerezze be tavaszi szükségletét a már többszörösen leszállított áron. *Timișoara*: Piața Unirii 7. — *Arad*: Bulevardul Regele Ferdinand 11.

Blau Sándor rt. vasnagykereskedés. Építési és bútorkatrészek. *Timișoara* IV., Piața Scudier 1. Tel. 18 62.

Egy női Reb Menachem Cziczeszbeiszer szörnyü átkozódásai

(Arad.) Költőtől az ember finomságot vár, mert a költő a lélek titkos rezduléseinek lehelet-finom szerkezetű szeizomográfja. Hangsúlyozottan és hatványozottan vonatkozik ez olyan költőkre, akik poétai mivoltuk mellett még hölgyek is. Most tessék elképzelni, mit vár az ember egy olyan költőtől, aki nő is és még ráadásul rózsaszínű kötésben adja ki a verseit. Semmiesetre sem vérfagyasztó átkokat ugye? Sem pedig beteges, művészietlen exhibicionizmust.

Bizony kedves B. Huszár Mária, — akinek könyve véletlenül került a napokban kezünkbe — ki összegyűjtött „átkait” és szigoruan intern ügyeit, a muzsákkal való pajzán viszonyának eme torzgyermekkeit, kétivnyi terjedelemben, luxuskiadásban „Én más vagyok, mint a többi” címmel prezentálta a hálátlan utókornak.

Mindjárt a kötet első versében találunk valamit, amire, ha azt mondjuk: Ady-reminiszcencia, akkor nagy jóakarattal vagyunk, mert ha objektivek akarunk lenni, azt kell mondanunk: plágium! „Nincs rokonom, nincs ismerősöm”, írja a költőnő és itt bizonyára az az elgondolás vezette, hogyha jó volt egyszer Adynál, miért ne lenne jó másodszor is — B. Huszár Máriánál?! És ebben van valami...

Ugyanebben a versben még az a meglepő és csodálatosan új kitétel irappirozott bennünket, hogy aszongya:

„Én az anyám utóda vagyok“.

Ezt a kijelentést eleinte némi kétkedéssel fogadtuk, de hosszas és megerőltető gondolkodás után rájöttünk, hogy ebben is lehet valami igazság...

Van egy vers, amelynek minden második mondata az, hogy „Verjen meg az Isten!” Ezt meglepő készséggel permutálja aztán különböző, szivbőlfakadó egyéb jókivánságokkal. Például így:

*„Verjen meg az Isten, verjen meg az átkom,
nyugalmat ne találj halálos órádon“.*

Kedves, nem? Nekünk nagyon tetszik. Mindig nagy tisztelői voltunk a szubtilis széplelkeknek...

Pár sorral alább kijelenti, hogy a „Szivemnek lantján hallkan szól az ének”. Hát ez már így szokott lenni általában az ember szívének lantjával. Halkan szól. És azt suttogja halkan, finoman, hogy: „Verjen meg az Isten, verjen meg az átkom...”

Egy másik versben felekezeti különbség nélkül a világ összes férfait felszólítja, hogy:

„Jöjjetek hozzám roskatag vénnek, jöjjetek hozzám ifju titánok... A sok férfit egyformán hi-

vom, várom, hogy közülök a legkülönb legyen a párom“.

És ennek a versnek az a címe:

„Hideg szüzként szemlesütve járok“

Különben nem válogatós nő, mert ő nem bánja, miatta „lehet a szeme fekete, barna, vagy kék“, neki az mindegy. Lila és piros szemekről nem tesz említést.

Egy négy soros vers végén megígéri, hogy: „Egy-két szó és azután elmegyek“, de ezt nem kell komolyan venni.

Csak igéri!...

Másutt erélyesen kijelenti, hogy ha meghal, lelke „boszszut állni újra visszajár“. De már ezt se bánnánk.

Csak verseket ne írna.

Kedves, jó Béhuszármaria, nézze, annyi hasznos dolog van a világon, amivel érdemes foglalkozni, hát muszáj magának pont verseket írnia? Muszáj magának két iv terjedelemben a maga kis csip csup magánügyeivel terhelni az emberiséget? Olyan magánügyekkel, amelyek közügyé csak akkor lesznek, ha költőjük megtalálja a megfelelő művészi kifejezési formát. Muszáj magának végleg lerombolni a költészet már amúgy is nagyon gyenge lábán álló reputációját?

Mert nem hiszük, hogy akadjon olyan elszánt ember, aki a maga kötetének elolvasása után még egyszer verseskönyvet vesz a kezébe

E sorok írójához naponta futnak be kötetszámra, fiatal költők legépeit versei, amelyek szinte jajgatnak a nyomtatott betű után.

Versek, kedves Béhuszármaria, lélegzetelállítóan tehetséges versek, melyek sohasem fognak finom, tamentes offszetpapírra kerülni. Soha, pedig megérdemelnék.

Hát akkor hogy jön maga ahhoz, Béhuszármaria, hogy a maga szellemi kreatúrái a nyomtatott betű titáni szócsövén keresztül harsogjanak bele a világba? Mi?

Ne szentségtelenítse meg a betűt, Béhuszármaria és ne lázítsa fel annak elhivatottjait azzal, hogy a rimes rémségeit kinyomatja. Ne lázítsa őket azzal, hogy maga a pénzével elérte azt, amik ők a tehetségükkel talán soha nem fognak elérni.

— A „REGGEL“ —

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhiv. jához. Str. M. Nicora I.

Timișoarai feltaláló

a világhír útján. — A színes
film bánáti eredete

A világsajtó is bejárta már a színes film feltalálásának szenzációs híre s csak kevesen tudják, hogy a film történetében ez a korszakalkotó találmány egy timișoarai vegyész-mérnöknek, *Gáspár Béla dr.* nevéhez fűződik. Gáspár mérnök már fiatal korában, timișoarai gimnáziumi tanulmányai idején is nagy előrszeretettel foglalkozott a fotókémia megoldatlan problémáival. Különösen a természet színeinek tökéletes produkálása foglalkoztatta fantáziáját s csakhamar eljutott a színes film lehetőségének alapötletéhez. A fiatal mérnök több, mint tíz éven át kísérletezett laboratóriumában s végül is sikerült olyan eljárást találnia, amelynek segítségével a tökéletes színes filmfelvétel problémája megoldódott s maga az eljárás nem sokkal több költséget igényel, mint a közönséges film előállításáé.

Gáspár mérnök speciális eljárási módszerét, az u. n. *Gasparcolor*-t a külföldi szakemberek is tökéletesnek találták s az első próbafelvételek már meglepő hűséggel adták vissza a természet eredeti színeit. Gáspár dr. rövidesen világhírrevert szerzett magának szakemberek körében, még a mai Németországban is legnagyobb előzékenységgel honorálták a nagyjelentőségű találmányt. Gáspár dr. maga is több előadásban ismertette a tekintélyes külföldi szakemberek köréből összegyűlt hallgatóságának találmánya lényegét s a németországi fotókémiai ipari szakegyesületek is behatóan foglalkoztak a *Gasparcolor* lehetőségeivel. A napisajtón kívül a német, francia, angol és amerikai szaklapok hasáboakat szenteltek a találmány ismertetésének, bírálatának, egyhangulag megállapítva, hogy a *gasparcolor* felhasználása beláthatatlan jelentőségű eredményeket produkálhat. A színes film gyakorlati jelentősége ma még valóban beláthatatlan, valószínűleg a hangosfilm megjelenéséhez hasonló forradalmat fog előidézni a filmgyártásban, annak ellenére, hogy a közönség már ismeri az eddigi *színezett* filmek kísérleteit.

A *Gasparcolor* gyakorlati értékesítése néhány héttel ez-

A legujabbat

A legdivatosabbat

A legszebbet

nyújtjuk Önnek

**férfi és női szövetekben,
valamint selymekben**

S E R I L A N A

Arad, Minorita-palota

GYÁRI LERAKAT!

GYÁRI ÁRAK!

előtt Berlinben nagyszabású ipari részvénytársaság alakult s máris megkezdtek a színes filmelőállításának ipari előkészületeit. Gáspár mérnök berlini laboratóriumában tovább dolgozik találmányának egyes kémiai részletein, hogy a már tökéletes eljárást technikailag még egyszerűbbe tehesse. Az újonnan alakult berlini Gasparcolo részvénytársaság már elkészítette az első rövid színes propaganda-filmet, amely rövidesen a kontinensen tulus bemutatásra kerül szakkörökben. Meg kell még említenünk, hogy a Gasparcolor filmipari vállalat kereskedelmi részét Gáspár mérnök most még Timișoarán tartózkodó testvérei, *Gáspár Géza* és *Imre* fogják irányítani.

f f l

Érdeklő talán...

A tavaszi időjárás egy-kettőre megváltoztatta a város télies képét. Tavaszi gondok, tavaszi tervek és tavaszi remények kerültek előtérbe, a divatszakma és kapcsolt területei nagy energiával készülnek az új szezonra s egyes divat-ágak máris biztosra vehetik a tavaszi nagy prosperitást. Különösen a női divatszalonok berkeiben nraikodik a legnagyobb izgalom, tömegestől érkeznek rendelések, masamódok serege tulórázik, lárma és izgalom az egész vonalon, beleértve a divatcikkek és ruhák horribilis árait is. Hiába, női divatra még ma is van pénz, még a föld alól is.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nagy érdeklődést keltettek már hetek óta a *Dr. Déznai* Viktor által publikált meglepő városrendezési tervek. A kitűnő urbanista nagyvonalu elgondolással külföldi nagyvárosok példájára igyekszik megoldani Timișoara forgalmi gócpontjainak ma még zürzavaros problémáit. Déznai dr. alapos szak tudásáról tanuskodó és szerető gondossággal készített tervei a forgalom szabályozása révén megszüntetnék a Lloyd-sor, Színház-tér, Kültl-tér és Kossuth-tér felemás jellegét is. Az értékes tervek iránt illetékes hatósági körökben is komoly érdeklődés nyilvánul meg.

Nagy sikerrel mutatta be a Szendrey-társulat a budapesti színházak két sláger operettjét, a *Sárga liliom*-ot és a *Kék Duná*-t. Mindkét operett nagyvárosi nivóju rendezéséért és kiállításáért *Felhő* Ervint illeti komoly dicséret. A főszerepekben Timár Ila, Ágoston Baba, Dálnoki Dudas, Somlay Julia, Gömöri Emma, Tunyoghy Péter, ifj. Szendrey Mihály, Felhő Ervin Jávor Alfréd, Kozma Hugó, Kun Dezső és Ladányi tehetségük legjavát adták. Kellemes meglepetés: a közsőség hétköznapi is zsufolásig tölti meg a színházat.

Szemfüles munkatársunk kihirdette, hogy Timișoara egynémely vonatkozásban európai fővárosokon is tulatesz. Például: Budapesten nincs, de nálunk van Guatemala-nak főkonzulja: *Petrovics* Alajos. Gyengébbek kedvéért: Guatemala Középamerikában van, míg Petrovics ur Timișoarán és civil-

ben exportőr. A guatemalai főkonzulátus azonban Timișoarán is hozhat valamit a konyhára, mert a főkonzul ur két mehalai villája mellé most építi a harmadikat. Mint említi, élénk kávé-exportot bonyolít le Timișoara és Guatemala között. Kávé, kávé, babkávé, — akár szürve, akár habbal, — nem rossz üzlet...

Jól sikerült zártkörű estély volt a napokban *Dr. Brück* Páléknál. Az előkelő közönség tréfásan emlékezett meg arról a szellemes meglepetésről, amellyel a házigazda tavalyi estélyén kedveskedett vendégeinek. A szalón meghitt sarkában szép és fiatal hölgykoszorutól körülvéve diskurált *Szana* Zsigi és *Nemes* Hugó, a két népszerű bankvezér. Amikor egyszerre megszólalt a rádió: Halló, rádió Budapest! Genfből jelentik: Az Interparlamentáris Unió gazdasági konferenciájára országonként a következő delegátusokat hívták meg: Weisz Fülöp, Eber Antal (Magyarország). Bán Emil (Csehszlovákia), Szana Zsigmond, Nemes Hugó (Románia). „A két meglepett bankvezér csak az estély végén fedezte fel, hogy a rádió bemondója maga a — házigazda volt, saját felszerelési mikrofonja segítségével.

Nagy feltűnést keltettek a timișoarai iparkamara belső adminisztrációjában dúló hatásköri harcok. *Conciatu* főtitkár néhány önálló intézkedésével éles elentétbe került az iparkamara régi vezetőségével s álláspontjából most sem hajlandó engedni. Mint illetékes helyről értesülünk, a szívós küzdelemből a főtitkár foggyóztosan kikerült.

Követésre méltó gesztust tanusított az egyik timișoarai iparvállalat, eklatánsan bizonyítva, hogy a munkásokat nemcsak kiuzsorázni, de emberségesen segíteni is lehet anélkül, hogy a vállalat tönkremenne. Léka János, 67 éves fűtőmunkás hosszú évek során dolgozott a Kandia-gyár fűtőházában, míg nemrég az izzó levegő hatása alatt meggyöngült a látása s az orvosok eltiltották mindennemű munkától. A gyár igazgatósága azóta, saját elhatározásából, heti 500 lei kegydíjat folyósít a közben már megvakult öreg fűtőmunkásnak.

Igazságtalanul meghurcolták a napokban felelőtlen adóügynökök *Götz Károly* építész, adóeltitkolási vádat koholva ellene. A jónévű és minden tekintetben korrekt építész hamarosan megsemmisíti az alaptalan vádat. Az ilyen sugalmazott adóvezetűk előbb-utóbb neveltségessé válhatnak.

A temetkezési segélyegyletek ijesztő dzungelében szinte napról-napra újabb szenzáció akad. Legújabbban az egyik erzsébetvárosi egylet körül jelzett kisebb földrengés házi szeizmografunk. Néhány tag kiderítette, hogy az egylet mögött nem áll fedezékül az a bizonyos tekintélyes hitelszövetkezet, mint ahogy ezt a propaganda érdekében híresztelték. A bizalmukat veszített tagok felháborodásukban komoly lépésekkel fenyegetőznek. Egy „szürke“ eset a sok közül...

fff

Egy mai házasság rövid története

Ifju ember és Ifju Lány egy timisoarai lokálban ismerkedtek meg. Ifju Ember szegény család, szegény gyermeke és ügyvédjelölt. Ifju Lány tönkrement család néhány árnyalattal kevésbé szegény gyermeke és eladó lány. A harmadik tangó közben kiderült, hogy a Leányka égető sóvárgást érez egy férj után, az Emberke pedig türehetetlennek találja hónaposzobáját. Záróráig kiderült az is, hogy a gazdasági földrengés meghagyott néhány morzsát a papa vagyonából.

A következő szombaton ismét táncoltak. Egy hét múlva Emberke alapos kalkulációk után komoly megbeszélést folytatott a papával. Következő héten már megtörtént az eljegyzés. Butort vettek s a papa félévre kifizette a kétszobás belvárosi lakás házbérét.

Ismét egy hét, Emberke és Leányka megsagták egymásnak, — csendesesen, hogy a szomszédok ne hallják egymást. Két hét múlva megvolt az esküvő.

Visszaérkeztek a nászutról. Emberke rajtakapta az asszonyát legjobb barátja lakásán. Este barátságosan meg egyeztek, hogy rövidesen elválnak. papáékat csak később értesítik. A válás megindításáig együtt laknak, teljes egyéttetésben: Asszonyka délutánjait barátjánál tölti, Emberke pedig ugyanakkor délutánjait barátjánál tölti, fogadja az üres családi fészekben, amely azonban fél évig a papa jóvoltából lakbérmentes.

Egyébként pedig utálják egymást. Undorral járnak együtt kávéházakba, lokálokba, fanyalogva táncolnak, cinikusan bridgelnek. Délutánonként viszont mindketten kiélik természetes vágyaikat.

Közben a papa ügyesen visszaserzi békebeli vagyonának jelentékeny töredékét. Ugy cirka tízévi apanázsra való. Papa végrendeletet készít: a vagyon csak unoka születésekor folyósítható.

Ifju Párnál este barátságos megbeszélés. Nem válunk! Sőt, Asszonyka közbejárást ígér barátjánál, a vagyon megmentése érdekében.

Az intervenció kétségtelenül eredményes. Ugy másfél hónap múlva az orvos is igazolja. Nagyszülők boldogan várják az unokát. Ifju Pár kevésbé boldogan, de annál türelmetlenebbül, mert...

Ifju Pár tervezget. Hogy áll a vagyon? Nagyszülők tervezgetnek. Utban van már a kicsike. Ifju Pár nyugodt. A társadalom és a morál törvényének eleget tettek.

Nagyszülők nyugodtak. Gyermekeik testi-lelki üdvössége elintézett ügy.

Egyszóval, boldog házasság.

Történt Temesváron, ma. Fejet csóválni szab. — a történet valódiságában kételkedni nem szab. Abban sem, hogy házasságok az égben köttetnek...

f f l

Asszonyok a bridgez-viharban

Nyalóka — yo yó — bridge. Volt náthaláz, volt nyalókaláz, yo-yóláz és most van bridge-láz. Ezek a legujabb lázak. Régebben kevésbé ártalmas lázak voltak divatosak. Például Wilde-láz, Nietzsche-láz, később a kubista, expresszionista-lázak. Felütötte fejét az Ady-láz, amely eleinte hallatlan depressziót váltott ki, de azután megszokták az emberek, sőt jó is volt, mint a morfinistának az injekció. Ezek a régebbi lázak, amelyeknek mikrobáit jórészt a divatnak nevezett hóbot terjesztette: nem voltak veszedelmesek. Voltak, akik rettegtek tőlük, de akadtak olyanok, akik az emberi kultúra fejlesztését remélték tőlük. Talán éppen ez volt az oka annak, hogy akadtak rettegők is. Most azonban nem ezekről a régi lázakról akarunk beszélni, hanem arról, amelynek mikrobái nemcsak a passivitas, mérgét oltják az áldozat véérébe, idegeibe, hanem a megfertőzöttek megbolygotják a család életét, megölik környezetük munkakedvét, a tespedés szürke pókhálójával reménytelenségbe bénítják a holnapot.

Ez a láz: a bridge-láz.

Kisérője: a feldult családi élet, a megbolygatott háztartás, az elhanyagolt gyermekek, a kétségbeesett férj.

Mert a bridge-láz mikrobái főképen az asszonyok között végzik pusztító munkájukat. És ha bekövetkezett a fertőzés, akkor a többgyermekes családanya, az egykor hü, szorgalmas és gondos feleség, megszünt asszony lenni.

Bridge-gép lett.

Nincs számára otthon, férj és gyermek.

Csak bridge van.

Nincs ebédlő asztal, csak bridge-asztal van.

Nincs háztartás, nincs kézimunka, amellyel valamikor lakását diszította, nincs konyha, nincs semmi, semmi más: csak bridge-kártya van.

Otthon: a bridge-szalon. Csálád: a bridge-társaság.

Szörnyű epidémia.

A férj este hazamegy. Fáradtan, kimerülten a napi munkától.

Az asszony bridgel valahol.

A férj nem szólhat, hiszen X-né és Y-né is így él.

— Örülj neki, legalább jó társaságba járok, fellendítem az üzletedet. X-né, meg Y-né még gyönyörű tavaszi kosztümöt is kapott a férjétől. Ők még délután is bridgeznek, én csak este.

— — — — — ?

Legalább pihenni hagylak, ugyis eleget dolgozol.

— — — — — !

— Kérlek nem tehetem. Kigunyolna minden barátnőm. Azután meg... Utóvégre ma más világot élünk. A nő ma már nem rabszolga... nekünk jogaink vannak.

— — — — —

— Mi az, hogy kötelesség!? Gyermekeket szültem neked, boldoggá tettelek, mit akarsz még?!

A férj semmit sem akar... Csak szeretne felmenni a Minorita templom tornyába és onnan leugrani. Szeretni kémményen ökölbe szorult kezeivel valahova lecsapni, valahol szétütöni, szeretne ordítani, törni, zuzni. Szeretne lefeküdni, aludni, aludni. Behunyt szemmel... Örökre... Hogy sohase lássa többé ezt a bridge-láztól megfertőzött, halálra kinzott várost...
(pi)

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. Az „Erdélyi Élet” eredeti rovata

Szavak, amelyek mögül a történelem beszél

A mindennapi életben észre sem vesszük, hogy milyen gyakran használunk olyan szavakat, amelyek eredetileg egy-egy többé-kevésbé híres ember tulajdonnevei voltak.

Az ebbe a csoportba tartozó szavak egy részének személyes vonatkozása világosan szembetűnik. Így például mindenki tudja, hogy a régi magyar öltözéknek két darabja az „atilla” és a „zrinyi” tulajdonnevekről kapta elnevezését. Azt azonban a legtöbben elfelejtették, hogy ilyesforma eredetű a *raglán* neve is. Megtehetősen tudott dolog azután, hogy a Zander-tornát és a Röntgen-besugárzást a föltalálókra nevezték el. De már jóval kevesebben gondolnak arra, amikor a könyvesboltban *baedekert* kérnek, hogy Baedeker Károly német könyvkereskedő és kiadó volt, aki éppen ezekkel az utazási könyvekkel tepte világhírűvé nevét.

Gyakran beszélünk *krózusai ajándékról* és *lucullusi lakomáról*. De vajjon eszünkbe jut e eközben *Krózus*, a hatalmas lydiai uralkodó, a mérhetetlen vagyonok ura; avagy pedig *Lucullus*, a Krisztus előtti első században élt római hadvezér, akinek nyenc izlését és fejedelmi életmódját a különböző történetek máig is ismertté tették? És amikor az újságokban valamilyen művészeti vagy irodalmi mecénás ajándékaról olvasunk, melyikünk gondol vissza *Caius Cilnius Maccenas*-ra, Horatius híres barátjára, az írók és művészek lelkes pártfogójára?

A bajonéttól a Diesel-mótorig

Akadnak azután olyan szavak is, amelyeknek ez az eredete már csaknem teljességgel elmosódott. Ilyen például a *bajonét*. Bayonne francia városkában a tizenhetedik század közepe táján élt egy tanító, aki szomorúan látta, hogy a városok lakossága teljesen tehetetlen az akkortájt virágkorát élő, dárdákkal és lándzsákkal fölszerelt lovasság támadásával szemben. Mintegy harminc centiméter hosszú késeket erősített tehát a puskacsövek végére, úgyhogy ezzel a fegyverrel a gyalogosan harcolók is felvehették a küzdelmet a lovasokkal. A kezdetleges eszközöt tökéletesítették és a legtöbb hadseregbe bevezették.

A fizikai fogalmak között is egész sor effajta példát találunk. *Ampère* francia fizikus volt, *James Watt* pedig angol föltaláló. Ugyanigy fölfedezőjének nevét viseli az *Auerfény* és a *Diesel-mótor*, aminthogy az elektromos áram feszültségének mértékegysége, a *volt*: *Volta* olasz fizikusról nyerte nevét.

Rabitzfal, nikotin és praliné

De akadnak még érdekesebb esetek is. Manapság az új építkezéseknél már általánossá vált a rabitzfal, ez a vékony, de erős elválasztóréteg. *Rabitz Károly* építőmester alkalmazta először, tőle kapta a nevét. Egy másik építész is beírta ilyesformán emlékét a világnak csaknem minden nyelvére: a párizsi *François Mansard* újfajta tetőberendezést eszelt ki, hogy kijátszhatta a szigorú francia építészeti előírásokat. Ezeket a tetőalatti helyiségeket is manzardoknak nevezik. *Jean Nicot* francia diplomata volt az első ember, aki Franciaországban dohányzott: innen a *nikotin* neve. A torokfájáskor használatos hidegborogatás pedig arról a *Priessnitz Vincéről* kapta elnevezését, aki Gräfenbergben a múlt század elején az első hidegvizgyógyintézetet megalapította. (Nem tartozik szorosan véve ide, de érdekes, hogy a *Feuilleton* szó, amely a német nyelvben az újságok tárcáit jelenti, *Oktave Feuillet* francia írónak köszönheti nevét, aki az első ilyen rövid történetek szerzője.)

Manapság nagyon elterjedt butordarab az úgynevezett *rekamié*, ez a nappal divány, éjjel ágyféle kombináció. *Madame Récamier*, a tizennyolcadik század végének egyik leghíresebb és legszellemebb asszonya különös módon jutott ehhez a keresztyánysághoz: a fönmaradt képeken valamilyen meghosszabbított széken nyugszik és olvas a fiatal nő és erről a pamlagról vettek állítólag példát az első „Schöberl-ágy” megteremtői. De az élelmicikkek között is felbukkannak a történelmi emlékek: a *szendvics* föltalálója bizonyos *Lord Sandwich*, aki híres kártyás volt és kártyacsatái közben még evésre sem szakított időt. Kis kenyérdarabokat csomagoltatott tehát össze, amelyek közé sonkát vagy sajtott tétetett és azokkal csillapította éhségét. A *praliné Pralin* francia marsal szakácsának találmánya, a *Sacher-torta* pedig a híres bécsi Sacher-szállodáscsaládnak köszönheti létét. Végül még három fogalom származásának titka. A *bojkottot*, a munkásmozgalom gyanar alkalmazott fegyverét elsőizben *Boycott* angol jószágkormányzó ellen érvényesítették. Brutalitása miatt munkásai és szomszédai kimondták, hogy nem érintkeznek vele és ezért végül is ki kellett vándorolnia.

A *guillotin*, a francia forradalomban nagy szerepet játszó kivégzőeszköz neve *Guillotine* orvos nevéhez fűződik, aki nemzetgyűlési beszédében olyan szerkezet alkalmazását ajánlotta, amely lehetőleg fájdalommentesen végez a halálraítéltekkel. Egy műszerész azután készített ilyen gépet és azt, minden tiltakozása ellezése, az orvosról nevezte el, aki — ez a sors tragédiája — maga is egy kis hija, hogy guillotin alá nem került...

Utolsónak marad minden idők legszörnyűbb járványa, a népek kibékülését akadályozó *sovinizmus* neve. Napoleon katonája volt *Chauvin*, aki leszerelése után kocsmát nyitott és az egész környéken hírhedtté vált kardcsörtető uszításai folytán. A rocheforti kocsmából indult tehát utnak az annyi bajt okozó *sovinizmus*...

(Dr. K.)

Hangszoró

Hölgyeim és uraim — az alábbiakban
érdekesebb külföldi lapszemelvényeket
közvetítünk

Felakasztotta magát a nagybögője hurjára. Zenék. ritmusok és melódiák zsonganak körülöttünk bufelejtetőnek, csillapítóknak és megnyugtatóknak. Pénz azonban erre sem jut, a klasszikus művek a lomtárba kerültek, csak a jazz harsog, de az is kihalóban. Bomlott világ. Nincsen idő, pénz, kedv a muzsikára. A gépzene diadalt ül, filharmónikusokon, koncerteken, zenészek társaságain, kvartetteken, bandákon. A rádió bömböli a gramofónlemezeket. A hangszoró huzza a talpalávalót. A hangosfilm elüldözte a muzsikuskokat a mozikból, a gondok megszülik a nyomort és az idegbajt és Wiklitzben Johann Barton muzsikus folyton a halált emlegette. Családjá őrizte és gondosan elzárt minden eszközt, amellyel a szerencsétlen cseh nagybögős öngyilkosságot követhetett volna el. A halálra száni ember azonban találékony volt. Leszedte nagybögőjének legvastagabb hurját és azzal, fölakasztotta magát. A hur megbízható volt a legerősebb durbál és most sem pattant el. Kibirta a nagybögős testét, csak a nyomorgó muzsikus nem tudta elviselni a muzsikátlan, gépzenes, nyomorba fulladt életét.

Császár, akit embernek fotografálnak. Uj császárság, uj császár, uj főváros és — régi, sötét szokások. Hogyan is lehetne ez másként és hogyan is lehetne másként az uj császárságot fönntertani... Tudják ezt Mandzsuriában is, ahol most Hszinkinget, az uj fővárost az ősi kínai császárvárosok mintájára „tilos város“-nak akarják nyilvánítani ami annyit jelent, hogy a császári palota körül nyolckilométeres átmérőjű körzetben senki idegen nem tartózkodhatik. Biztonság okáért ezt a körzetet magas kőfallal veszik körül és a kőfal mellett mély árkot vonnak. Szép ősi szokás, amit, ugylátszik, az uj császár megkoronázásával nagyon időszerűnek tartottak újra meghonosítani Mandzsuriában. Nagyon szerethetik a mandzsuk uj császárukát és, ugylátszik nagyon bizhatik a császár hü alattvalóiban. A fal és az árok csak erre vall. Hogy mit csinál a császár a fal mögött? A hírek arról beszélnek, hogy billiárdozik, ping-pongozik, rádiózik, fényképez, sőt olvas is — no meg államügyekkel foglalkozik. Ha az ember nem tudná, hogy császár, azt hinné, hogy ő is ember.

MODERN TAPÉTÁK

Szécsi és Weiss

Timișoara, Piața Unirei 7.

A fal és az árok azonban mindenesetre gondoskodik majd arról, hogy ezt észre ne lehessen venni...

— **A milliomos felesége, mint szalon-szocialista.** Amerikának most ez a legnagyobb szenzációja. A fiatal Rockefeller felesége belépett a szocialista pártba. Vajjon mi indíthatja erre a milliárdos ifju feleségét? Mit láthatott az amerikai „legfelsőbb“ társaságban, mit láthatott Amerika legvagyonosabb köreiből, amitől megundorodott, amitől megfordult? És mit láthatott a dolgozók küzdő és szenvedő tömegében, ami arra indította, hogy közéjük álljon, hogy környezetével, társaságával szembekerülve vállalja azt a elvet, amely egy új világért, a dolgozók világáért való küzdelem elve! Nem kétséges, hogy a fiatal Rockefeller felesége megcsömörlött attól, amit az ugynevezett „előkelő“ társaságban látott. Ezt nem is csodáljuk. Az amerikai milliomosok üres élete, a bizarr szórakozások halmozása nem elégítheti ki azt, aki tartalmas, emberi életre vágyik. És annak a számára, aki közelről belenéz abba is, hogy honnan származnak azok a milliók, amelyek lehetővé teszik a milliomosok gondtalan életét, annak a számára — ha érző és gondolkodó ember — csak egy ut maradt: a milliók, az elnyomott, a kizsákmányolt, verejtékező, a kisemmizett milliók útja. Nincs azon semmi csodálnivaló, hogy az ifju Rockefellerné a szocializmus oldalára szegődött, aminthogy nem volt az sem csodálatos, hogy Ferenc József unokája harcosszocialista asszony lett.

— **Jómegjelenésű intelligens fiatal emberek és hölgyek akvizíciós munkakörrel állandó jellegű alkalmaztatásra felvétetnek.** Havi próbaidőre magas jutalék, véglegesítés esetén fix dotáció. Akvizícióban jártasok előnyben. Jelentkezés lapunk szerkesztőségében Arad, str. Cloșca No. 2. II. em.

Izléses

nyomtatványok

LOVROV & Co.

nyomdában
készülnek

Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 5. szám.

Mi ujság Szerkesztő ur...

Az adóbevétel számai nagyon tanulságos számok, még akkor is, ha ezeket a számokat minden magyarázó körülménytől mentesen, csak a számokat magukat terjesztik elő. Egy pénzügyminiszeri nyilatkozatból olvassuk, hogy ennek az esztendőnek két első hónapjában szaporodott az adóbevétel. Ennek két oka van. Az egyik az, hogy bizonyos kedvezményekkel (az adóbonokkal való fizetés és különösen a hátralékok fizetése körül) segítenek az adózók. A másik oknak nagyobb szerepe volt az adóbevételek növekedésében: ez a másik ok, nem kell bizonyítani, a behajtás kiméletlensége. Emelkedés mutatkozik minden fajta adótételnél. Ellenben nagy bevételi csökkenés van a fogyasztási adónál meg a forgalmi adónál, ami azt mutatja, hogy akármiféle kis kedvezménnyel próbálnak segíteni az adózón, akármiféle nagy erőszakossággal próbálják szorítani az adózót: a nyomorúság növekedett, az emberek kevesebbet fogyasztanak, az emberek kevesebbet esznek. Kevesebbet jövedelmezett az alkalmazottak kereseti adója is, aminthogy kiesés van a városi ingatlanvagyonát ruházási illetékben is. Bizony, nagyon sokat beszél egy ilyen száraz adóhivatali jelentés!

Az orvosok nagyrésze elégedetlen sorsával. Joggal. Különösen a fiatal orvosok. Nincs orvosi állás. Pedig van, sokszorosan van: orvosi munka. A falu egészségügye ma is a legsivárabb. A járványok ma is szedik áldozataikat. Ivóvíz, lakás-egészségügy: csupa fájdalmas, üszkösödő sebe a falunak. És a városi szegényemberek helyzete nem jobb. Minden külvárosi házban elkelne egy orvos és ennek az orvosnak akadna munkája csóstül. Csak hiábavaló, csak eredménytelen munka volna az, amit végezne, mert a legtöbb betegség oka a tudatlanság és a szegénység. És a tudatlanságnak is egy oka van: a nyomorúság. Hiába az orvos ott, ahol nincs élelem. Hiába az orvosság ott, ahol nincs pénz. Hiába az egészségvédelem ott, ahol nincs életvédelem. Az orvosok állásért és kenyérért kiáltanak az egész országban. De kiáltásuk a pusztába veszett szó lesz mindaddig, amíg a dolog gazdasági rendje meg nem változik. Az orvos nem gyógyíthat addig, amíg a társadalom meg nem gyógyul. Igaz, hogy az orvos sem várhat. Nincs ideje, nem akar éhenhalni. De ha ezt nem akarja, küzdenie kell. A maga kenyéréért, amely akkor lesz meg, ha a társadalomnak lesz kenyere. Küzdenie kell nyílt sisakrostéllyal a nyomorúságba süllyedt népmilliók oldalán. Egyébként nem lehet más és nem jöhet más, minthogy né-

Szinházi és estélyi ruhákat, kabátokat legszebben fest, tisztít, valamint gallérokat legolcsóbban fényez

str. Bratianu 11. **KNAPP** str. Ep. Radu 10.
modernül berendezett vállalata.

hány protekciós jól elhelyezkedik, de marad tovább a tüdővész, marad a vérbaj és az angolkór, maradnak tönkretett testű asszonyok és nyomorék gyerekek, mert marad az élet elviselhetetlen szegénysége.

Sokan voltak az anyakönyvi hivatal előszobájában. A hivatalszolga szerint egy tucatnál több esett arra a napra. — Megismerkedtem egy vőlegénnyel. — Hét éve vagyok vőlegény — mondta. — Ötezer lei havi fizetésem volt akkor. Most kétezernégyszáz. A menyasszonyomnak akkor még nem volt állása. Iskolába járt. Nem házasodtunk össze, mert diplomát akart szerezni. Apjának volt állása. Később arra vártunk, hogy az após jusson valami keresethez, mert elbocsátották. Az apósra már nincs gond, meghalt. Anyósomnak menyasszonyomon kívül még három gyermeke van. Egyik sem keres annyit, mint a menyasszonyom: „Ezerötszáz lei a havi fizetése.“ Van lakásuk? — kérdeztem. — „Később majd veszünk albérleti szobát. Két hétre egy barátom ad nászajándékba egy ágyat. Nekik kettő van...“ — Megszólítunk egy másik férjjelöltet. „Amikor még volt munkám — mondja — a menyasszonyom mindig huzta a doldot. Azt mondta, hogy legalább egy kis ágyneműt szerezzünk be. Aztán leállt a gyár. Alkalmi munkával most heti háromszáz leit keresek, ő négyszázat. Egy barátom kölcsönzött ötszáz leit, abból szobát béreltem. És megházasodunk. Mire várjunk?“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

És végül: Vajda Béla aradi posztó és szövetáruházában kaphatók legolcsóbban, óriási választékban a legszebb, legjobb minőségű tavaszi különlegességek, — a címet kérjük megjegyezni: Segesvári posztógyári vezérképviselőt, Arad, Bul. Reg. Maria és Str. Eminescu 15.

Speaker.

— A Gálló-féle biztosítási botrányperből kifolyólag hogyan emelkednek a költségek már eddig is milliókra a Fonciera-biztosítónál ?

Kohn egy virágos kert kapujában áll. Arra jön egy ur és megkérdi :

— Szabad egy pár rózsát letépni :

— Tessék.

Az ur letép egy rózsát és megkérdi :

— Szabad még ezt a sárgát is ?

— Felőlem, — mondja Kohn — hiszen ez a kert nem az enyém.

Műjég állandóan REUSZ jéggyárban

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Csók a tükör előtt

A moziközönségnek szomorú tapasztalatai vannak a megfilmesített szindarabokkal. A legtöbb szindarab rosszul jár, ha filmre kerül. Az átirók és a rendezők mindig többet akarnak tudni a szerzőnél, mindig okosabbak, tehetségesebbek akarnak lenni nála és sokat változtatnak az eredeti témán. A végén azután a sok változtatással és javítással rendszeresen teljesen elrontják a színpadokon nagy sikert aratott, kiváló és értékes szindarabokat. Kirívó példáját láthattuk ennek az eljárásnak az Aradon nemrégiben játszott Taifunban, amely a filmen tökéletesen megbukott. Lengyel Menyhért jól felépített és lélektani alapokra fektetett japántárgyú darabját alig lehetett megismerni a moziban. A változtatás annyira ment, hogy Tokeramó nemis kedvesét, Keller Helént gyilkolja meg, hanem Linduert, az író, aki pedig az eredeti darab szerint együtt busul a japánnal a közösen szeretett nő elpusztulása fölött. Természetesen ezután senkisé tudhatta, hogy a mozitokeramó miért busulja halálra magát, holott az imádott nővel vetélytárs nélkül maradt. Ezt csak a rendező tudná külön előadásban megmagyarázni, szegény Lengyel eleget bosszankodott rajta. Nem így Fodor László, aki élt a gyanuperrel és maga is kiment Hollywoodba, hogy egész világot bejárt vigjátéka átdolgozását és felvételeit ellenőrizze.

Szerencséje is volt, mert rendezője Laemmle eléggé nem is dicsérhető izléssel és szerénységgel nem is akart mást vinni a vetítívászra, mint amit Fodor László megírt. És miután ezt tette, az újdonság mindenütt, ahol csak eddig színre került, ugyanolyan sikere volt, mint idősebb testvérenek: a szindarabnak. A „Csók a tükör előtt“ egyébként témájánál fogva is kiválóan alkalmas a filmre és nem lehetetlen, hogy Fodor László már eredetileg arra gondolt, hogy a moziban milyen hatást váltana ki. Mindenekelőtt maga a kiinduló pont, az a bizonyos áruló csók a tükör előtt, elsősorban filmre való és nem színpadi ötlet. Mert a színpadon csak el lehet mondani, meg lehet játszani, hogy a

**Külső és belföldi gyógyszerkülönlegességek
VOJTEK gyógyszerertárban.**

férj látja a titkos csókot, de a közönség sohasem nézhet a színész felé fordított tükörbe. Ezzel szemben a moziban maga a közönség is résztvesz a cselekményben, mert a férj szemeivel láthatja az áruló tükröt.

A cselekmény további folyamán természetesen kimarad a pattogó, szellemes párbeszédnek tulnyomó része, de hiszen erre nincsen is szükség, mert a képek mindent megmagyaráznak s az események sorozata így is izgalmas és lenyűgöző. A kitűnően felállított alapszituációból minden önként következik és nem érezzük hiányát a magyarázatoknak.

Szinte megszoktuk már, hogy minden nagyobb filmsiker magyar névhez fűződik és minél több magyar vesz részt egy film előállításában, annál nagyobb a siker. Csak a százszázalékosan magyar filmek nem jók, mintha a turáni átok üldözné őket. A „Csók a tükör előtt“ filmváltozatának azonban van egy magyar szereplője, aki a film értékét sokban emeli. Lukács Pál, a budapesti Vigszínház egykori kiváló tagja ez a szereplő, aki egyik férjét alakítja a pompás darabban. Lukács Pált eddig csak epizódszerepekben láttuk a hangosfilmen. Sokáig tartott, amíg törhetetlen szorgalommal olyan tökéletesen elsajátította az angol nyelvet, hogy főszerepet bíztak rá. Drámai erővel, meggyőzően játsza szerepét és alakítása hajszállal sem marad el a nagy Barrymoorek bármelyike mögött. Amellett szépen beszél és akik tudnak angolul, megállapítják, hogy kiejtésén cseppet sem érzik meg az idegenszerűség. A többi szereplő is igazán kitűnő. A védőügyvédet Frank Morgan játsza és a legnagyobb szalonszínészek közé emkedik vele. Nancy Carroll nemcsak nagyon szép, hanem kiváló színésznő is.

Maga a két megcsalt férjről szóló történet éppen olyan frissen, olyan érdekesen és lélegzet fojtóan hat a filmen, mint Fodor László vígjátékának színpadi bemutatóján.

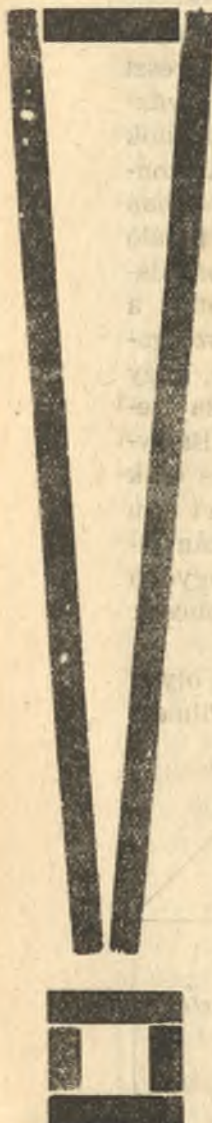
A Fonciera-biztosító emlékkönyvébe

*Aki másnak hamistanukat ás,
maga esik bele.*

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!